

NHÀ NƯỚC VUNG TAY QUÁ TRÁN, CÁN BỘ ĐÁNH BÙN SANG AO

ĐẠI-DƯƠNG

Nhằm chuẩn bị điều kiện để có thể gia nhập **Tổ Chức Mậu Dịch Quốc Tế-WTO** vào năm 2005 nên Hà Nội phải rà soát "*chiếc xương sống*" của nền kinh tế xã hội chủ nghĩa theo định hướng thị trường. Với sự trợ giúp của các tổ chức tài chính quốc tế, Hà Nội đã tiến hành cải tổ hệ thống ngân hàng và doanh nghiệp nhà nước kể từ năm 2001.

Sau 3 năm thực hiện cải tổ, ngân hàng và doanh nghiệp nhà nước vẫn mang những căn bệnh kinh niên xuất phát từ bản chất của chế độ thể hiện trên hai lĩnh vực tổ chức và nhân sự.

Trong hai ngày 15 và 16-03-04, tại Cộng Hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam đã diễn ra "**Hội nghị toàn quốc về đẩy mạnh đổi mới doanh nghiệp nhà nước**" dưới sự chủ tọa từ đầu đến cuối của Thủ tướng **Phan Văn Khải** và Phó thủ tướng thường trực **Nguyễn Tấn Dũng**. Mặc cho tầm quan trọng của hội nghị, hàng chục Tổng giám đốc, Phó tổng giám đốc các doanh nghiệp nhà nước không thèm đến dự hoặc chỉ ngồi một lúc rồi bỏ đi như ghi nhận của phóng viên báo **Lao Động** ngày 16-03-04.

Kể từ **Nghị quyết Trung ương 3** (tháng 8-2001) liên quan đến đổi mới doanh nghiệp nhà nước cho tới nay, tình hình kinh doanh và khả năng cạnh tranh vẫn tiếp tục trì trệ và yếu kém.

Tốc độ tăng trưởng bình quân của doanh nghiệp nhà nước trong 3 năm gần đây là 10%, thấp hơn nhiều so với các doanh nghiệp dân doanh (17 - 18%).

Chính phủ Hà Nội tiến hành đổi mới **Doanh nghiệp nhà nước (DNNN)** theo tinh thần của **Nghị quyết Đại hội IX năm 2001**: Kinh tế nhà nước đóng vai trò chủ đạo và chiếm 60% nền kinh tế quốc dân. Nhưng, không đủ khả năng kiểm soát, và thiếu năng lực điều hành khu vực kinh tế nhà nước mà vẫn không chịu buông.

Báo **Đầu tư** 19-03-04 cho biết trong Hội nghị Dũng phải thừa nhận rằng ngay cả Chính phủ cũng không biết rõ số lượng và hoạt động của các DNNN do Chính phủ sở hữu: "*Việc Chính phủ yêu cầu các bộ, ngành, địa phương xây dựng đề án sắp xếp DNNN là một lần rà soát lại hệ thống DNNN, qua đó có thể hình dung được bức tranh DNNN của Việt Nam cho đến năm 2005 như thế nào*".

Không những thế, chính phủ còn chưa có văn kiện pháp quy về sở hữu chủ đầy đủ như Dũng thừa nhận: "*Lâu nay, chúng ta vẫn nói là nhập nhằng, nhưng chủ sở hữu có quyền gì, phân công, phân cấp như thế nào lại chưa được làm rõ*".

Bị tinh thần Nghị quyết ràng buộc nên các biện pháp cải cách theo đề nghị của các tổ chức tài chính quốc tế đã không mang lại kết quả mong muốn.

Khải thú nhận tại Hội nghị: "*Hiệu quả của doanh nghiệp nhà nước hoàn toàn chưa tương xứng với vai trò lực lượng chủ lực, tiên tiến nhất của kinh tế*".

Các tổ chức tài chính cũng như chính phủ và doanh gia ngoại quốc đòi hỏi phải tư nhân-hóa khu vực quốc doanh thiếu hiệu quả kinh tế. Nhưng, Hà Nội đã biến các đòi hỏi này thành các hình thức: Sắp xếp lại Tổng Công ty 91, 90; mô hình công ty mẹ - công ty con; hình thành một số tập đoàn kinh tế; mô hình công ty tư nhân hữu hạn một thành viên; cổ phần hóa.

Đề án Tổng thể sắp xếp đổi mới DNNN giai đoạn 2002 - 2005 viết: "*Đến năm 2005, trong tổng số 4.722 DNNN hiện có sẽ còn lại 1.931 DN 100% vốn nhà nước (41%) và 2.791 DN được sắp xếp lại (59%). Nhà nước giữ 43.5% cổ phần chi phối trong số 2,053 DNNN đem cổ phần hoá; giải thể 738 DN. Trong số 18 TCty 91 và 79 TCty 90, sẽ chỉ duy trì 18 TCty 91 và sắp xếp, phát triển thành 73 TCty 90. Tổng số 1.476 DN thành viên hạch toán độc lập sẽ còn 554 DN 100% vốn nhà nước (37,5%)*".

Bức tranh hoạt động của doanh nghiệp nhà nước được Hội nghị mô tả: "*Tổng số vốn của Nhà nước tại các doanh nghiệp nhà nước hiện là 189.000 tỉ đồng nhưng số nợ phải thu, phải trả đã lên tới 300.000 tỉ đồng (97,000 tỉ đồng cần thu và 208,000 tỉ đồng phải trả)*".

Nợ lớn gấp rưỡi vốn, nhưng, các doanh nghiệp cứ báo cáo lãi. Ước tính năm 2003 trong 4.800 DNNN có 77,2% DN kinh doanh có lãi (có lời), 13,5% DN thua lỗ.

Khải nhận xét tại Hội nghị: "*Chúng ta cứ nói lãi nhưng nếu đưa giá trị của đất tính vào chi phí và cắt đi các khoản ưu tiên, ưu đãi mà Nhà nước dành cho doanh nghiệp nhà nước, chắc chắn nhiều doanh nghiệp sẽ thua lỗ*".

Doanh nghiệp nhà nước thua lỗ triền miên, nhưng, vẫn được ngân sách bù lỗ như thời bao cấp hoặc nay thay tên gọi là "*hỗ trợ*" trong giai đoạn kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa.

Khải thú nhận: "*Hồi còn làm phó thủ tướng cho đến nay, ít nhất hai lần tôi đã phải xử lý nợ xấu không trả được cho DNNN. Vừa giải quyết xong 18.000 tỉ, vài năm sau đã 18.000 -19.000 tỉ khác quay lại*".

Chính phủ giải quyết bằng các than phiền suông nên các doanh nghiệp nhà nước cứ y lại và tiếp tục moi tiền ngân sách.

Công ty xi măng Hải Vân trực thuộc Ủy Ban Nhân Dân Đà Nẵng lỗ 78 tỉ đồng chỉ biết yêu cầu Nhà nước xóa nợ. **Công ty xi măng Hoàng Mai** lỗ 423 tỉ đồng xin được hoãn nợ.

Bước sang lĩnh vực năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp nhà nước được Khải nhận xét: "*Sức cạnh tranh của doanh nghiệp nhà nước vẫn hết sức yếu kém. Chúng ta đang đứng hàng đầu trong nhóm... kém phát triển ở khu vực (chỉ khá hơn Lào, Campuchia, Myanmar). Còn lại đều thua kém các nước láng giềng ít nhất năm phương diện: năng lực quản lý doanh nghiệp nói chung và doanh nghiệp nhà nước nói riêng; trình độ công nghệ; năng suất lao động; chất lượng sản phẩm, dịch vụ; giá thành sản phẩm.*"

Tuy nhiên, biện pháp giải quyết căn bệnh nan y của doanh nghiệp nhà nước do Hội nghị đề ra chỉ tập trung vào việc huy động vốn bằng cách phát hành cổ phiếu; và sắp xếp lại các doanh nghiệp nhà nước.

Lấy gì bảo đảm vốn từ cổ phiếu sẽ khiến cho doanh nghiệp nhà nước hoạt động hữu hiệu hơn trong khi nhà nước vẫn là sở hữu chủ và do cán bộ điều hành?

Doanh nghiệp nhà nước đã được sắp xếp nhiều lần, nhưng, thua lỗ vẫn cứ đeo đuổi thì dựa vào đâu để tin vào mô hình mới này?

Bước sang cây cột thứ hai trong lĩnh vực kinh tế quốc doanh: Ngân hàng thương mại nhà nước vừa là nguồn gốc tạo ra nợ đồng thời cũng là con nợ.

Một công ty kiểm toán quốc tế chọn ngẫu nhiên 962 tài khoản cho vay của một ngân hàng thương mại nhà nước Việt Nam đã tìm thấy tỉ lệ nợ xấu chiếm tới 46%.

Vũ Quốc Sáu, Quyền Chủ tịch **Hội đồng quản trị Ngân hàng Đầu tư và Phát triển** viết trên nội san: "*Nếu tính nợ theo tiêu chuẩn quốc tế, IMF (Quỹ Tiền Tệ Quốc Tế) cho rằng nợ quá hạn thực tế của các Ngân hàng Việt Nam dao động ở mức 40% tổng dư nợ, gấp 8 lần mức cho phép. Trong đó, 58% nợ quá hạn không có khả năng thu hồi*".

Lê Xuân Nghĩa, Vụ trưởng **Vụ Chiến lược phát triển Ngân hàng** cho rằng thay đổi cách tính nợ của hệ thống ngân hàng là rất cần thiết vì cách tính nợ như hiện nay mới chỉ cho thấy nợ quá hạn (theo thời gian) mà không thấy rõ thực chất tình trạng nợ xấu trong các Ngân hàng thương mại nhà nước hiện rất trầm trọng. Tuy nhiên, mức tăng nợ xấu của các ngân hàng là bao nhiêu khi thực hiện cách tính mới vẫn còn là ẩn số.

Trong một vụ án kinh tế điển hình, **Lã Thị Kim Oanh**, Giám đốc một công ty trực thuộc Bộ Nông nghiệp, đã vay được từ các Ngân hàng thương mại nhà nước 77 tỉ đồng với 9 giấy xác nhận của hai Thứ trưởng **Nguyễn Thiện Luân** và **Nguyễn Quang Hà**, **Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (NN&PTNT)**.

Khi tòa chất vấn các ngân hàng thương mại nhà nước về lý do không thâm định dự án trước khi cho vay, Đại diện **Ngân hàng cổ phần Hàng hải** đã thú nhận: "*Chỉ thâm định qua... hồ sơ*"; còn Đại diện **Ngân hàng Công thương Ba Đình** cho biết vì quá tin tưởng xác nhận của lãnh đạo Bộ NN&PTNT nên không thâm định.

Qua vụ án này cũng như các vụ án kinh tế khác, người ta thấy sự **cấu kết** rõ ràng giữa các ngân hàng thương mại và doanh nghiệp trong mọi trường hợp tham nhũng, hối mại quyền thế. Đồng thời, ngân hàng nhà nước phải cho vay theo chỉ định [của lãnh đạo chính trị]. Đó là 2 yếu tố chính dẫn ngân hàng thương mại nhà nước đến chỗ gánh nợ.

Vai trò chủ nợ của các Ngân hàng chưa được xác định cụ thể và rõ ràng nên không được phép tham gia tiến trình tái tổ chức mỗi khi doanh nghiệp bị phá sản hay giải thể.

Nếu vì quyền lợi dân tộc, Hà Nội đã biến hệ thống ngân hàng và doanh nghiệp thành những cây trụ chống của nền kinh tế quốc dân và đã không cải tổ hệ thống ngân hàng và doanh nghiệp nhà nước để phục vụ cho chiến lược của đảng Cộng Sản cũng như lợi nhuận của cán bộ, đảng viên.

ĐẠI-DƯƠNG
March 23 - 2004